

אורי צבי גרינברג

כל כתביו

כרך כב

יצירות ביידיש חלק שלישי
געזאַמלטע ווערק דריטער באַנד

מלחמה על פני האדמה
קריג אויף דער ערד

מפיסטו
מעפיסטאָ

תרגום מיידיש:
שלמה צוקר

מוסד ביאליק • ירושלים

— לְבִירֵינֶת קְרוּעַ לְרוּחָהּ. יוֹסֵעוֹל־אוֹבְדִים זוֹעֵק — נוֹפֵל נְחֻנֵק: אֵל חֲכוּ נֹפֵל גִּלְגָּל
חֲמָה כְּבוֹל.

בְּמִלְיוֹנִים בְּנֵי־אֵיבָרִים בְּחִיק הַלֵּילָה בּוֹעֵר פְּנִס־הַשְּׂמוּרִים שֶׁל הַפֶּחַד. בְּגוֹפִים שְׂבוּיֵי
הַתְּהוֹרָבָהוּ מוֹשֵׁל חֵיל. אֵין יוֹדְעִים אֶת שְׁמוֹ. כֶּךָ מְכָרַח לְהִיּוֹת.

לְאוֹר פְּנִס־הַשְּׂמוּרִים שֶׁל הַפֶּחַד יוֹשֵׁב שְׁחוֹת, שְׁעָרוֹ פְּרוּעַ וּמְחוּ אֲשֶׁלְהֶבֶה — הִיָּחִיד,
וְהוּא כּוֹתֵב עַל הַגֵּיר אֲוֹנְגְלִיּוֹן שְׁלוֹ. גּוֹשֵׁי דָם. כְּתָב עֲצָמוֹת. — —

אֲנִי עוֹצֵם עֵינַי וְעַל מִצְחִי נוֹפֵל פְּנִימָה תוֹךְ הַשְּׁעָר —

מְפִיסְטוֹ הָאָדָם.

דְּמוֹת גְּרוֹטְסְקִית.

אלים מתים, עמים גוועים.
 גבהים שבהרים מטים, נופלים לתהום.
 גנים יפי כל פרי נעשים מדבר.
 אך מפיסטופלס, הוא חי, צוחק לכל ההיות!
 מגלגל הוא בתבל, מצוי בכל פסה ממנה.
 ועל שממת לבות יערים זקנים תולה הוא
 את כוכב הקשף של פתוי:
 אהבת נשים.

בוהק זה הכוכב, נוהה העין אחר עולמותאסון שלו.
 ויש ים — — (זה מספן: מישהו עלול לשוב!)
 גשרי קורים בונה מפיסטו מתוחים בין ים לתהום:
 הולכים צעירים,
 הולכים זקנים,
 והגשרים נופלים —
 ואת האוי של הנופלים שוב אין שומעים שמים,
 כי ח-ח של מפיסטופלס צולל בעולמות!

(כך קבעתי לי תורה ובה אני לומד...)

ורומא כרד מלכותהאקהבה זה הגדול עולה באש
 ובלב האדם שם נצב מפיסטו בעל אלף העינים,
 ונגוןאלףהקולות שלו שובה הלב הוא שר.
 ונמשכות מכל קצוי תבל יונים מיליונים — —
 נשמות חלומיות שבנגונים מלאו קדשה,
 שמלים וכל המשגים אצלן מלב נשכחו,
 ואך נותרה להן מלה אחת מנהמת:
 אהבתנשים. — —

ומעופפות שם כבמבוך, כפרפרים הללו
 אשר חגים סביב לאש, חורכות את הכנפים —
 והן נופלות,
 מפיסטו שר שיר השירים של חשק
 ובלהבות האש יוקד גוש אלף העינים.

מלחמה על פני האדמה

אֲצִלִי בַפְּנֵקֶס

- 11 'רִיחַ יַעַר קְסָמִים'
- 11 'שְׁמֻשׁוֹת לֹהֲטוֹת, יָמִים סוֹאָנִים'
- 11 'וּבְאֶשֶׁר שָׁם עֵץ עוֹמֵד'
- 13 'אִם רוּחַ סֶעְרָה בָּאָה'
- 13 'וַיִּבְכּוּ מִי יוֹדֵעַ אֲפֹאֵ?'
- 13 'וְלוֹ לְמַצְעֵר לֹא הִיְתָה מַחְצָה'
- א 'אֶלֶף רַעִים הָיוּ לִי' 15
- ב 'וַיֵּד הַגִּישָׁה לִי חֶרֶב' 17
- ג 'אֵינְנִי יוֹדֵעַ אֵיפֹה הַמְזָרַח' 17
- ד 'אֵינִי מַחְצָה בַּפְּנֵי עֵינַי' 17
- ה 'וַיִּזְכְּרֵנִי אֵיזָה רֹכֵב' 19
- ו 'קְרוֹנוֹת מִשָּׂא' 19
- ז 'מִצַּד דְּרוֹם הִיְתָה שְׂרָשֶׁרֶת הָרִים' 21
- ח 'אֲבָל מֵאֲמִינָקָה וּלְגַהּ מְקוֹנְנֹת' 21
- ט 'רְאִיתִי אֶת הַגְּבוּר' 23
- י 'רְאָה, רְאָה:' 23
- יא 'רַכְּבַת־מִשָּׂא אֲרַכְּהָ אֲרַכְּהָ' 25
- יב 'אוֹהֵב אָנִי' 25
- יג 'מָה אֲמַרְתָּ? אִם כֵּן... אֵהָא' 27
- יד 'סְרִבָּה, סְרִבָּה!' 27
- טו 'הָא. מִשְׁחִיזִים קְרַדְמוֹת' 29
- טז 'הַמִּית מִיָּמוֹת' 29
- יז 'עֲרֻבְיָהּ שֶׁל שְׂבָרִים וַחֲפָצִים קְרוּעִים' 31
- יח 'כְּתַבְתִּי מִכְּתַב קֶטֶן' 31
- יט 'הַמָּמ... אִם לֵלֵב יֵשׁ יָם' 33
- כ 'מִלֵּא עֲצָבוֹת וְאֲבָדוֹן' 33
- כא 'כְּגַלִּים הַמַּעֲלִים קֶצֶף' 35
- כב 'אֲדַרְיָה לְכָל רַחֲבֹד' 35
- כג 'חָא, פִּטְפִטוּ, יְלָדִים' 37
- כד 'כּוֹתֵב אָנִי לָךְ, רַעִי' 37
- כה 'אֵינִי יוֹדֵעַ אִידֵי יִתְכֵן הַדְּבָר' 39
- כו 'מְרַצֵּף לוֹטֵשׁ עֵינַיִם' 39
- כז 'מָה אָנִי עוֹד? רַע' 41
- כח 'מְרַצֵּף, זְכוּרְנִי, נְרָאָה תוֹפֵס' 43
- '— — — : הֵם הַסִּירוּ' 45

זְמַרַת רוֹכְבִים

- 47 'זָמֵן רַב כַּה רַחֲקָנוּ מִמּוֹלְדָתְנוּ'
- 47 'נִרְדִי אֲדָם־דָּם לְזָר קְלוּעִים'
- 47 'שְׁלוּפּוֹת חֶרְבוֹת, דוֹהָרִים הַסּוֹסִים'
- 49 'הַצֵּטְבְּעִי עוֹד מוֹלְדֵת — וְשַׁחַק יֵאָדָם!'
- 49 'כְּשִׁקִיעוֹת רוֹוִיּוֹת דָּמִים יָמִי'
- '...הָאֲזִינִי לִי, הַמְדַבֵּר מִתּוֹךְ כָּאֵב' 51
- 53 'מִבְּקִתּוֹת לְבַנְבְּנוֹת בְּגִדְרוֹת שֶׁל לְבָנִים'
- 55 '...צִיֵּרִי לָךְ תַּמּוּנָה שֶׁל רוֹכֵב אִישׁ צִעִיר'
- 57 'בַּפְּפִים הַרְחוֹקִים שֶׁל הַרְרֵי מְזָרַח בּוֹסְנִיָה'

הַרְרֵי־דְרוֹם

- 61 'אַתָּם אֲשֶׁר מְנוֹת וְזַעֲרֵה־סַעַר גָּזְלוּ —'
- 61 'עוֹד תִּמְיֵד פֶּה רוֹתְחוֹת בְּמַפֵּל עֵינּוֹת'
- 63 'וְעַתָּה בִּירְעָבִים — נָשִׁים בְּנוֹת עִם סְרִבָּה'
- 65 '...רַעִי, הֵן לְמַדְתִּי שְׂתִיקָה בְּמַרְחָק'

שְׁעוֹת בֵּין עַרְבִים וְלֵילוֹת

- 67 Tiha noći...
- 71 בְּבַקְתָּה הַלְבְּנָה
- 75 סְפוּר הַדְּבָרִים
- 79 דְרוֹשְׁטוּוּ
- 83 הָאֲנוּמָה
- 87 לִילִיקָה
- 95 בֵּין חֶרְבוֹת

מִפִּיסְטוּ

- '— — לְבִירִינֵת קְרוּעַ לְרוֹחָה' 101
- 'אֵלִים מְתִים, עַמִּים גּוֹוָעִים' 103
- 'אֵלוֹ הַמִּיֵּאֲשִׁים, הוֹלְכֵי־אֵלִיאָבָדוֹן בְּעוֹלָמָם קוֹרְאִים לֹא' 105
- 'מִמְנוֹ, לְמַשָּׁל, מִפִּיסְטוּ כָּבֵד מִצָּץ כָּל הַתְּמַצִּית' 105
- 'וַיֵּשׁ אֲשֶׁר קוֹל הַתְּנַפְחוֹת אֲשֶׁמַע בְּכָל צִלִּיל עֵלְז' 107
- 'מְדוּעַ כְּחוֹל לְפָנוֹת־אֲבִיב מֵהוֹל כָּל כָּךְ בְּצִעֵר?' 109
- 'שְׁעַת אוֹר־נְחֻשֶׁת הִיא, צִהְרֵי הַיּוֹם, וְהַמְרָק' 109

'במנורות התלויות בוערים גרות חלב' 173
 'כסופים ארורים לערבים אחרים!' 175
 'הדרך איננה. הגשר נפרץ' 177
 'הצבתי ערשי במפתן הקטיפי' 181
 'ואף פעמון הכנסיה ענה בגלן' 183
 'מדמיון מחזירור אשר לי בהבזק ורעדה אשלח' 183
 'חיי ההולכים עם שנותי בדרך מטה במדרון' 187
 'ככל שמעמיק אני לרדת ובדי פניסהחקר האדם' 187
 'גני עמד בשפע פריחתו' 189
 'אין יודע אי מקום פי הלילה הזועק' 191
 'על פרשת דרכים נצב בגן גרמי' 193
 'ויש אשר אני פורץ לי דלת' 195
 'תועה חצי לילה משוטט בעיר ומביט' 195
 'במחשכים מעל למשכבי גדל אילן' 197
 'ימי אני' 199
 'מים, לילות, חוזרים חלילה לאין קץ!' 201
 'גדל, אילני, צמח אל תוך זמני הנצח' 205
 'מעל נירונה זו תלוי הלילה' 207
 'ווי לנו, וי, בבוא ערבנו' 209
 'דמעה גדולה תלויה ורוטטת' 209
 'שעה יש, מוזרה היא וכבדה בחיות' 211

 הערות המתרגם 217
 בשולי הכרך 221
 מפתח השירים וקטעי הפרוזה לפי שורה
 ראשונה 225

'האחר שבי, אשר שנותיו הן כשנותי' 111
 'ולכל מקום הוא בא אתי, כשהכל פורשים ממני' 113
 'שנים כליתי את עיני בהבטה לתהום' 113
 'שקר כי אדם עצמו אשם באסונו' 117
 'וגדול הוא הדור ופרוע הדור' 119
 'עד שאדם יכירך ונדע' 121
 'עשרה קבין גבורתהנצח לגיא העולמות ירדו' 125
 'ועמדתי פעם כך קטן, חרד, כמו צפור' 129
 'לילה יש כזה לעתים ואיני יודע אם הוא לילה' 135
 'כל שבעת הרקיעים נעולים ומסגרים' 137
 'ווי אף למתים המבקשים להם תקוה' 137
 'אין יודעים בשמים את הנעשה בגיא האדם' 139
 'שוב אין אדם מאמין באלהים. אין פוגש שכינה' 139
 'גרתמנו למשך את עגלת הימים' 141
 'סובבים כה גלגלים, ורגעים כלים' 143
 'נקלעתי – ואיני יודע איך –' 145
 'הוסר מקסה הטחב' 147
 'באשר גדלתי ילדסייטים זה האכזר' 147
 'תבל! הן לפנים היית ילדת החן' 149
 'כעור ושרץ מסביב, בכל אשר תפנה –' 151
 'ויש אשר נקרה לי שנושאים ברחוב ארון' 155
 'מנשי אני שותה מעינות דם ומח עצם' 157
 'לקוי חמה יש בעולמות האדם כלם!' 157
 'אתאו לתלש מראש אפולו אל השמש' 163
 'התלקח, מח!' 165
 'פנסי הכרך כבו' 169
 'וי לי! אני עצמי הריני סבך בלתי רגיל' 171